

Kenniscentrum
Talentontwikkeling

**Keuze- en selectieproces
binnen versnelde routes
beroepsonderwijs**

Ellen Klatter

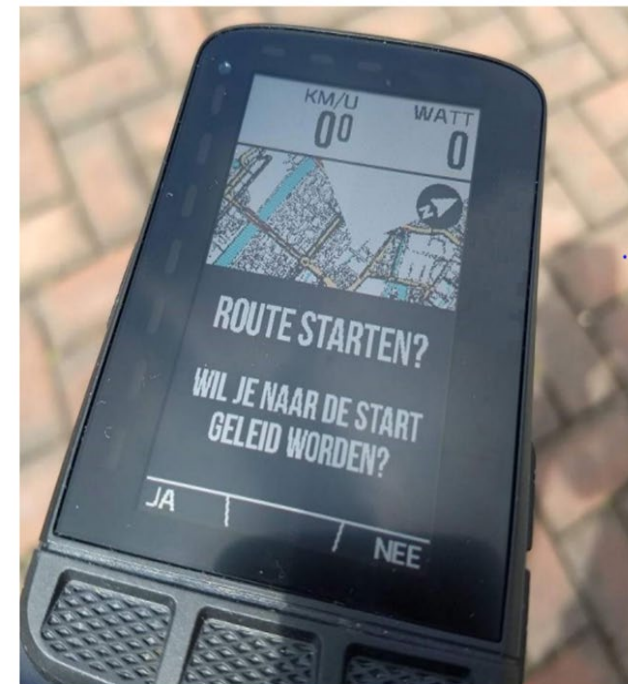
ORD 2023, Amsterdam

Inleiding

- Ontwikkeling versnelde leerroutes vmbo-mbo
- Twee voorbeelden:
 - Talentontwikkeling Techniek
 - het Groene Lyceum
- Uitgangspunten routes:
 - Sommige leerlingen niet optimaal bediend door de reguliere beroepskolom (vmbo-mbo-hbo) of het avo onderwijs (havo-hbo).
 - Reguliere routes sluiten niet optimaal aan qua motivatie, attitude en capaciteiten.

Versnellen in de beroepskolom

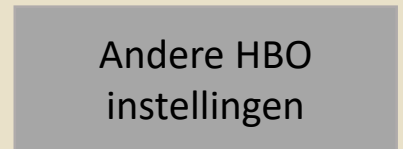
Onderzoek naar de versnelde doorlopende leerroutes Talentontwikkeling Techniek en het Groene Lyceum

het Groene Lyceum (hGL)

Talentontwikkeling Techniek (TOT)

Theoretische achtergrond

- Transitietheorie (Tinto, 1975; 1993; 1998)
 - Academische en sociale integratie
 - Verwachtingen en aanpassingen

Beide aspecten van belang voor succesvol (leer)gedrag na transitie, en berust op een complex samenspel van doelstellingen en engagementen

Transitiefase vmbo – mbo

- Aandacht voor kenmerken van leerlingen die kiezen voor deze versnelde routes:
 - criteria voor toelating
 - het keuzeproces – obv ervaringen achteraf
 - motivatie- en attitudekenmerken – tov reguliere routes

Onderzoeksvragen

1. Welke criteria worden gehanteerd voor de selectie van leerlingen voor TOT- en hGL-traject?
2. Hoe is het keuzeproces verlopen? Hoe tevreden zijn studenten, terugkijkend?
3. Wat zijn motivatie- (3.1) en attitude- (3.2) kenmerken van leerlingen in de versnelde routes, ten opzichte van reguliere routes?

Methode van onderzoek

Selectiecriteria

- documentenanalyse en locatiebezoek waarin observaties en interviews plaatsvonden (vraag 1)

Keuzeproces

- vragenlijstonderzoek onder studenten van versnelde routes en bijbehorende controlegroepen (vraag 2)

Motivatie- en attitude

- enquêtes Model of Planned Behavior (MPB) en Selfdetermination Theory (SDT) ingevuld door studenten van versnelde routes en bijbehorende controlegroepen (vraag 3)

Vraag 1. Selectiecriteria TOT- en hGL-traject

Talentontwikkeling Techniek

- Leerlingen die kiezen voor een technische opleiding worden geselecteerd in, of na 1^e jaar vmbo obv goede resultaten
- Ouders kiezen een vmbo op basis van de TOT-mogelijkheid
- TOT biedt drie crebo's aan (ICT, Bouw, Engineering)
- Geografische spreiding van aparte vmbo en mbo-scholen met TOT-route

Het Groene Lyceum

- Leerlingen stromen direct vanuit PO in; zowel havisten en tl-plussers gericht op versnelling naar het hbo
- PO-advies is belangrijk, kleine hGL-klassen tevens zorgleerlingen trekken
- hGL biedt één vaststaand crebo aan (Manager Retail)
- Meerdere hGL-vestigingen in het land, met geïntegreerde vmbo-mbo route

Vraag 2. Keuzeproces

Hoe waarderen TOT-, hGL- en reguliere leerlingen hun opleiding?

Tabel 2.1 Gemiddelde scores op waardering voor de opleiding

	Techniek			Groen		
	TOT N=101	Regulier N=129	p	hGL N=128	Regulier N=218	P
Deze opleiding is een goede voorbereiding op een vervolgopleiding.	3,5	3,8	0.01	2,9	3,1	0.05
Ik ben tevreden over de begeleiding op deze opleiding bij de keuze voor een vervolgopleiding.	3,2	3,4		2,8	3,0	
Ik leer op deze opleiding voldoende studievaardigheden om een vervolgopleiding zelfstandig te kunnen doorlopen.	3,3	3,6	0.03	3,4	3,1	0.02
Het inhoudelijke niveau op deze opleiding is hoog genoeg	3,6	3,5		3,3	3,3	
Deze opleiding is voldoende theoretisch	3,7	3,7		3,9	3,7	
Deze opleiding is voldoende praktijkgericht	3,2	3,4		2,8	3,1	0.00
De docenten van deze opleiding hebben een goede kennis van de beroepspraktijk	3,4	3,5		3,4	3,4	
De docenten van deze opleiding hebben veel ervaring met de beroepspraktijk	3,3	3,5		3,2	3,4	0.01
De docenten van deze opleiding hebben een goede inhoudelijke deskundigheid	3,3	3,4		3,3	3,4	
De docenten van deze opleiding hebben goede didactische vaardigheden	3,2	3,5	0.04	3,2	3,2	
Ik zou met de kennis van nu weer voor deze opleiding kiezen	3,1	3,5	0.00	2,4	3,0	0.00

Opvallende verschillen

- Algemeen: studenten in de reguliere routes waarderen een aantal aspecten significant hoger en geven vaker aan de juiste keuze te hebben gemaakt
- Binnen de groene context zijn hGL-studenten significant positiever op het aspect van studievaardigheden

Vraag 3.1 Motivatie

Motivatie

Self Determination Theory (Ryan & Deci, 2000) stelt dat de intrinsieke motivatie wordt verhoogd door in te spelen op de drie basisbehoeften: autonomie, waargenomen competentie en sociale verbondenheid

Opvallende verschillen

- Studenten in reguliere routes scoren hoger op:
 - *Intrinsieke motivatie*
 - *waargenomen competentie*
 - *metacognitie*
 - *timemanagement*

Zo geven ze aan dat ze

- op school goed zullen presteren
- er in grotere mate op vertrouwen dat alles op school gaat lukken
- genoeg tijd te nemen voor opdrachten
- zijn minder met andere dingen bezig.

Tabel 2.4 Gemiddelde scores op constructen motivationale aspecten

	Techniek			Groen		
	TOT	Regulier	p	hGL	Regulier	p
Intrinsieke motivatie (α .851)	3,0	3,1		2,6	2,8	0,00
Waargenomen competentie (α .891)	3,5	3,6	0,04	3,2	3,4	0,00
Waargenomen keuzemogelijkheden (autonomie) (α .736)	3,2	3,3		3,1	3,1	
Sociale verbondenheid (α 0.733)	3,4	3,4		3,4	3,5	
Metacognitie (α .823)	3,1	3,2		2,7	3,0	0,00
Reguleren van inzet (α .716)	3,1	3,2		2,9	3,0	
Time management (α .840)	3,3	3,4		2,8	3,2	0,00

Bij significante verschillen is de hoogste score vetgedrukt.

Vraag 3.2 Attitudekenmerken

Attitude = werkhouding

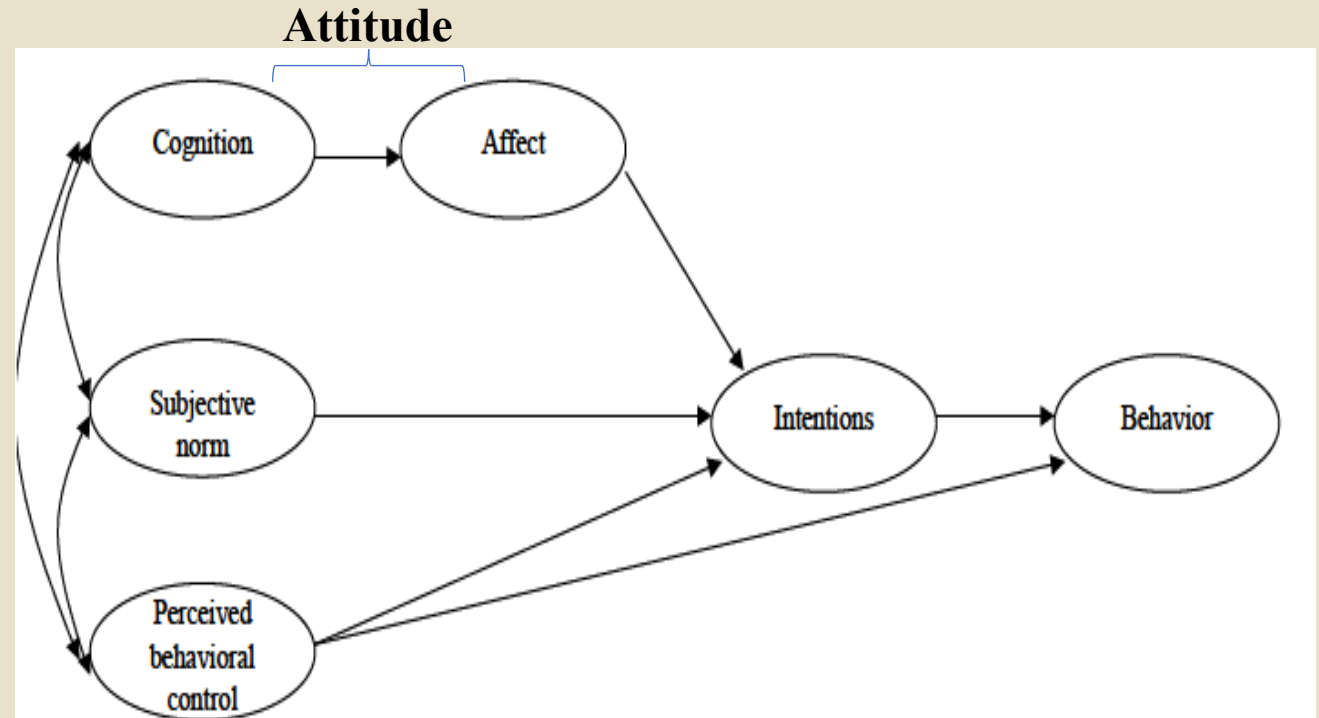
De mate waarin een leerling of student genegen is zich in te zetten voor zijn of haar studie.

De beslissing om iets wel of niet te doen, heeft niet alleen met 'houding' te maken, maar ook met overtuigingen, ervaren belemmeringen, gevoel en de verwachte gevolgen van het gedrag

In deze studie

gaat het er om* verklaringen te vinden voor eventuele verschillen in houding en wat deze betekenen voor daadwerkelijk gedrag

**niet om een maat voor attitude te vinden en opleidingen daarop te vergelijken*

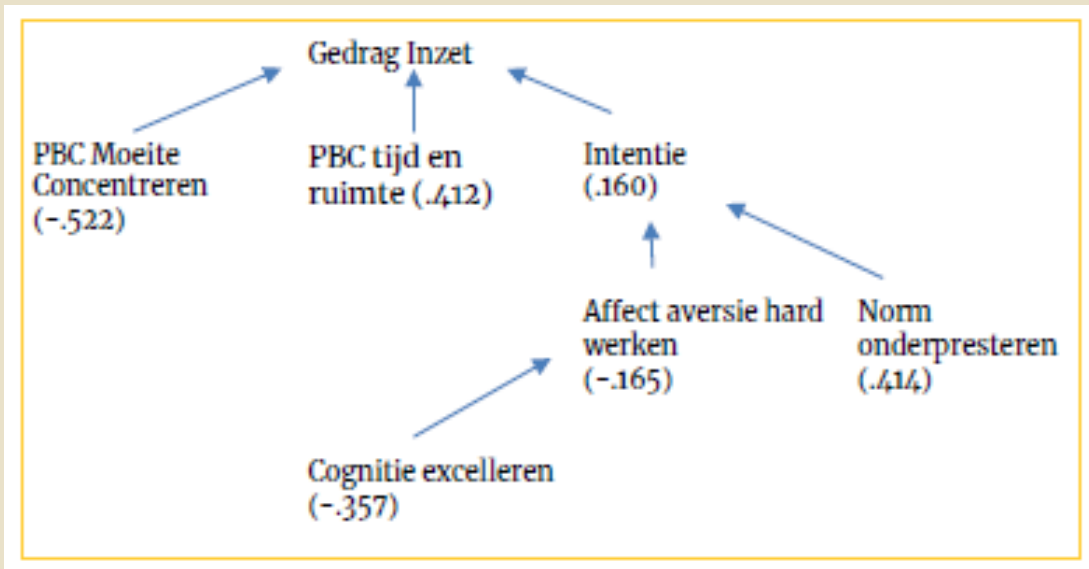

Figuur 2.2 Het Model of Planned Behavior en de veronderstelde causale paden (Van Schooten, 2005)

Fig. 2.2 Voor elk construct is een aantal items in de vorm van stellingen opgesteld en aan de leerlingen voorgelegd dmv een web-enquête. Validiteit van de verschillende constructen van het MPB, en het schatten van de sterkte van de verbanden tussen de verschillende constructen, werd een toetsende factoranalyse uitgevoerd (Mplus; Muthén & Muthén, 1998-2004). Meetmodel en structureel model zijn gelijktijdig getoetst.

Vraag 3.2 Attitudekenmerken

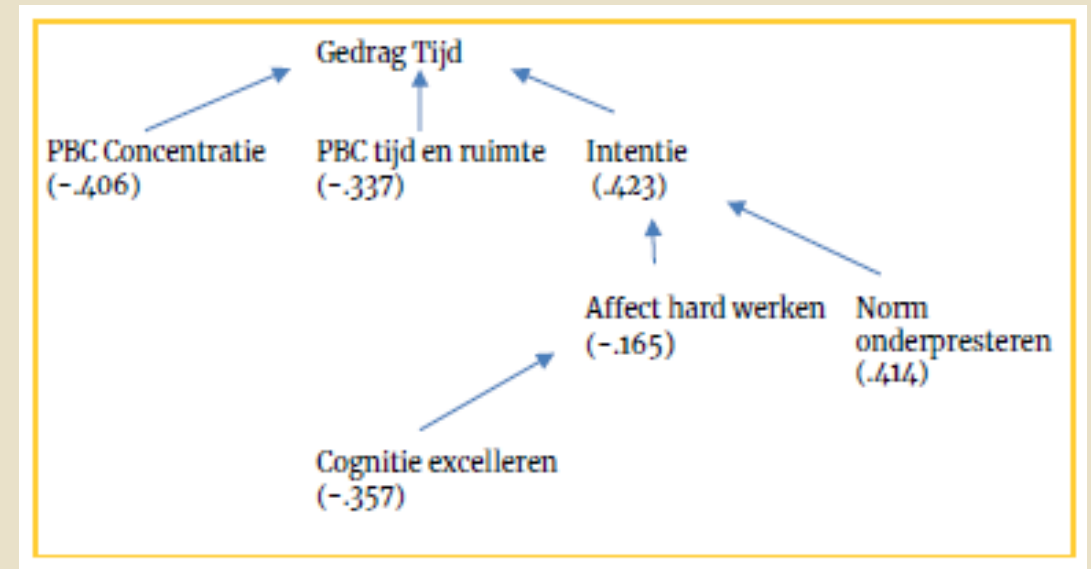
Als gevolg v.h. model kennen we 2 vormen v. daadwerkelijk gedrag: 'Inzet' en 'Tijd', gemeten door 6 onderliggende constructen.

'**Gedrag Inzet**' gemeten via (self-report) items over *oplekken* tijdens lessen, *best doen* tijdens stages, werkgroepen, praktijk ...

'**Inzet**' wordt best voorspeld door moeite *concentreren* (PBC) en *intentie*. Dwz: hoe minder moeite met concentreren, en hoe hoger de intentie, hoe hoger de inzet.

Leerlingen in *reguliere routes* melden sign hogere inzet en minder moeite te hebben met concentreren dan leerlingen in beide versnelde routes.

'**Gedrag Tijd**': tijd besteed aan opleiding *bovenop de vaste lessen, stages*.

'**Tijd**' verschilt significant tussen leerlingen versneld en regulier opleidingen, maar volledig op het conto van de groene sector (neg).

- *Techniek* IIn hebben sign hogere intentie dan Groen; zijn zich sign sterker bewust v.h. goed doorlopen v.d. studie (*cognitief excelleren*)
- Leerlingen in *reguliere routes* hebben sign hogere intentie dan IIn versnelde routes

Conclusies

Uitgangspunt Onderzoek: *Motivatie en Attitude (werkhouding) verschillen in verschillende routes?
Wat daaruit te leren voor vormgeving keuzeproces en selectie.*

1. Selectiepraktijk

De TOT-route lijkt qua **communicatie** minder gericht op doorstroom en vervolgonderwijs en meer op versnelde specialisatie in de technische sector. De route hGL lijkt in de werving hogere verwachtingen met focus op doorstroom naar 'grijs' hbo.

2. Keuzeproces

Leerlingen uit de reguliere routes zijn over het algemeen meer tevreden over hun keuze dan leerlingen van TOT en hGL. Verklaring Groen: ingeschreven onder het relatief smalle crebo Manager Retail; dan mbo-opleiding eerder verplichting dan keuze uit interesse. Binnen de techniek zijn de verschillen kleiner. Wellicht kritischer?

3. Motivatie- en Attitudekenmerken

- Verschillen in attitude: in hoeverre zijn leerlingen zich bewust van **belang van de studie**. Leerlingen in de versnelde opleidingen minder dan regulier; Bij Groen verschilt de attitude beide routes sign, terwijl binnen de techniek het verschil tussen beide routes nihil is.
- Geringe verschil tussen TOT en regulier qua **motivatie** mogelijk door TOT relatief kleine, gemengde groepen vormen met regulier. De hGL-leerlingen scoren consequent (wat) lager dan de reguliere leerlingen.
- Feitelijk gedrag qua **inzet** en **tijd** verschilt in de groene sector; hGL-leerlingen zijn zich significant minder bewust van het belang van tijd en inzet dan leerlingen die de reguliere groene opleiding volgen.

De resultaten laten zien dat de keuze voor en waardering van versnelde routes inderdaad berusten op een complex samenspel van doelstellingen en engagementen (Tinto, 1998).

Leerpunt 1: maak hoge verwachtingen waar om teleurstelling, ontevredenheid te voorkomen

Leerpunt 2: kritischer geluiden kunnen teken zijn van commitment, dus betrek dat in de uitvoering

Leerpunt 3: geef een positieve impuls aan bewustzijn belang van inzet en het doel van de studie

Dank voor je belangstelling!

Bronnen

Meijden, A. van der, Biemans, H., Marien, H., Klatter, E., Harbers, J., Oprel, C., Kreutz, F., Magereij, L., Schooten, E. van, Boogaard, M., & Diggelen, W. van, (2020). *Versnellen in de beroepskolom. Onderzoek naar de versnelde doorlopende leerroutes Talentontwikkeling Techniek en het Groene Lyceum*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

Dit project is tot stand gekomen met subsidie via NRO.

<https://kohnstaminstituut.nl/rapport/versnellen-in-de-beroepskolom/>

SBO Webinar (19 juni 2023) <https://www.youtube.com/watch?v=RhbWfyJMncl>

Kenniscentrum
Talentontwikkeling

praktijkgericht **onderzoek**